
Recenzii

Ioana Sonea, Lavinia Vasii, Dina Vilcu, *Manual de limba română ca limbă străină (RLS): nivelul B1*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2021, 192 p., ISBN 978-606-37-1000-1

Manualul de față continuă tradiția clujeană de publicare a manualelor și a materialelor ajutătoare de limba română ca limbă străină (RLS), pe de o parte, și completează spațiul actual de diversificare a resurselor RLS (atât la nivel național, cât și internațional), pe de altă parte. Cele aproape două sute de pagini includ, pe lângă părțile introductive, șase unități de învățare, la care se adaugă o listă de cuvinte, scheme gramaticale, transcrierea textelor de la exercițiile de ascultare, precum și cheia exercițiilor cu răspuns obiectiv (în formularea autoarelor). Manualul este însoțit de un CD audio.

Din partea introductivă (*Despre manual*), aflăm despre obiectivele generale (atingerea nivelului prag), despre cui îi este adresat manualul (celor care au parcurs nivelurile A1-A2 sau care au cunoștințele echivalente), despre structura manualului și conținutul fiecărei unități, la care se adaugă și câteva indicații utile pentru profesori.

Cuprinsul „clasic” este precedat de cuprinsul „analitic”, tip programă, în care fiecare unitate este descrisă pe competențe comunicative, respectiv activități comunicative. Apreciem, la acest nivel, detaliul pentru organizarea cât mai sistematică a noțiunilor de gramatică, fără neglijaarea aspectelor care țin de comunicare și de funcționare eficientă a unui vorbitor în mediul lingvistic românesc.

Cele șase unități de învățare au titluri organizate în jurul unor teme generale (și generoase): 1. *Orașul meu*, 2. *La țară sau la oraș*, 3. *La serviciu*, 4. *Călătorii reale și imaginare*, 5. *Cu ochii-n patru – mass-media* și 6. *Cu burta pe carte*. Cele șase unități sunt de întindere aproximativ egale (20-25 de pagini) și urmează aceeași structură: pe prima pagină a fiecărui unități sunt incluse trei secțiuni distincte (*În această unitate, Gramatică, Vocabular*). Astfel, atât cursanții, cât și profesorii au o imagine de ansamblu a ceea ce urmează să descopere. Uneori, soluția grafică adoptată face greu de citit prima pagină a fiecărei unități (scrisul cu negru se suprapune peste culori prea închise ale fotografiei folosite ca fundal). Fiecare unitate este structurată după cum urmează: introducere, vocabular, gramatică, citire, ascultare, vorbire, scriere, funcții și elemente de discurs, test final.

Pe lângă elementele legate strict de structura limbii române (anunțate încă din titlul volumului), acest manual conține și importante informații privitoare la cultura și civilizația românească. Fiind un manual destinat cursanților de nivel intermediar (B1), aceste elemente erau indispensabile și considerăm că autoarele reușesc cu succes să le introducă atât în mod direct, cât și prin comparație (vezi prezentarea orașului Cluj-Napoca, precum și a altor orașe – Paris, New York – din prima unitate, de exemplu). Temele abordate în cele șase unități sunt de interes pentru cursanți, iar autoarele aleg o abordare modernă de prezentare, în care au încercat, pe cât posibil, să țină pasul cu

evoluțiile tehnologice cele mai recente (de exemplu, folosirea unor platforme sociale ca pretext pentru a rezolva diverse sarcini de lucru), chiar dacă unele dintre ele deja nu mai sunt foarte folosite de tineri (blogul sau e-mailul, de exemplu).

În privința fișierelor audio, deși variate și adecvate tematic, le lipsește autenticitatea, întrucât se folosesc doar texte fabricate. Probabil pentru a evita problemele legate de drepturile de autor, fișierele audio nu sunt (fragmente din) conversații reale/spontane (de exemplu, din emisiuni radio sau TV sau din diverse vloguri), deși nivelul B1 permite, chiar dacă nu cu maximă ușurință, selectarea de materiale adecvate. La transcrierea textelor, autoarele menționează diverse surse după care au fost prelucrate textele pentru înregistrările audio, însă aceste surse sunt, după știința noastră, texte scrise, deci cu alte convenții decât exprimarea orală/conversațiile. După citirea cerinței, la fiecare fișier este o pauză destul de lungă (20 de secunde, în medie), ceea ce, din experiența proprie, îi agită pe cursanți, neștiind dacă e o problemă tehnică, dacă nu aud ei bine sau dacă pur și simplu, din cauza concentrării, nu-și dau seama cât timp a trecut. Folosirea acelorași voci și pe aceeași tonalitate face ca mediul de învățare să devină parțial artificial; vezi, de exemplu, la fișierul 22, unde vocea feminină pronunță „domnul Mîrea, profu’ de română din liceu” (00:56-00:58), combinând o rostire din registrul îngrijit (apelarea reverențioasă, pronunțarea apăsată a articolului hotărât enclitic *-l*), cu una din registrul colocvial (forma trunchiată *profu’*, nepronunțarea articolului hotărât). Considerăm că, cel puțin la nivelul B1, alternarea registrelor nu este recomandată, putând provoca în rândul cursanților anumite confuzii.

Un alt punct nemenționat și asupra căruia nu se insistă este variația regională: toate textele audio sunt pronunțate adesea cu accent ardelenesc, ieșind în evidență – cel puțin pentru noi – pronunțarea diftongului [ĕa] din limba literară ca [ĭa] (rostire specifică Transilvaniei, dar neprezentată ca atare în manual, după știința noastră), de exemplu [zămbĭa] în loc de [zămbĕa], la același fișier 22, minutul 01:04. Toate acestea însă nu știrbesc diversitatea și utilitatea temelor abordate. De asemenea, faptul că fișierele se pot descărca gratuit este foarte benefic, dat fiind că CD-urile nu mai reprezintă spații de stocare atât de frecvent folosite, pe de o parte, precum și că majoritatea laptopurilor și a tabletelor nu mai sunt prevăzute din fabricație cu dispozitive de citire a CD-urilor.

După cele șase unități de învățare, autoarele au inclus o listă de cuvinte pentru fiecare unitate, împărțită, la rândul-i, în substantive (se menționează genul și pluralul), adjective (adverbe), verbe (se menționează, unde e cazul, dacă au sufix la indicativ prezent) și expresii și colocații utile. Listele de cuvinte sunt urmate de scheme gramaticale (în manieră structuralistă), de asemenea împărțite pe fiecare unitate și foarte utile mai ales celor pasionați de gramatică, în sens larg.

În concluzie, *Manual de limba română ca limbă străină (RLS): nivelul B1* de Ioana Sonea, Lavinia Vasîu, Dina Vîlcu se dovedește un instrument de lucru util și necesar atât cursanților și profesorilor de la anul pregătitor, cât și celor care studiază și/sau predau limba română la lectoratele sau institutele culturale de limba română din străinătate. Manualul ar avea cu siguranță de câștigat dacă ar beneficia de o grafică mai performantă, cu imagini mai clare și/sau mai profesionist realizate, precum și de o calitate superioară a hârtiei pe care s-a imprimat. De asemenea, recomandăm autoarelor să gândească și o variantă electronică interactivă, în conformitate cu cele mai recente tendințe în predarea limbilor străine. Totodată, apreciem și laudăm manualul de față pentru diversificarea plajei de oferte de manuale RLS pentru nivelurile de intermediari și

avansați, având în vedere interesul din ce în ce mai crescut pentru limba română, cultura și civilizația românească. Manualul de față este unul complet și complex, putând fi folosit și de utilizatorii independenți/autodidacți, mulțumită structurării clare a conținuturilor (pornind de la cuprinsul „analitic”) și a felului în care se prezintă cheia exercițiilor.

Ionuț Geană
Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei
Române/Universitatea din București
ionut.geana@litere.unibuc.ro

Cristina Dafinoiu, Veronica Nedelcu, Laura Pascale, Lucia Opreanu, *Limba română pentru străini. Nivelul A1-A2*, Editura Eurodidactica, Otopeni, 2020, 191 p., ISBN: 978-606-8929-29-3

În ultimii ani, predarea limbii române ca limbă străină a beneficiat de creșterea numărului de resurse didactice care depășesc abordarea tradițională, centrată pe gramatică, și adoptă o perspectivă modernă, urmărind dezvoltarea competențelor comunicative ale cursanților. Unul dintre manualele care se înscriu în această direcție este ***Limba română pentru străini. Nivelul A1-A2***, apărut la editura Eurodidactica în 2020. Lucrarea a fost realizată în cadrul proiectului INTENS-O, CNFIS-FDI-2020-0648, finanțat de Ministerul Educației și Cercetării și desfășurat în 2020 la Universitatea „Ovidius” din Constanța. Colectivul de autoare este format din cadre didactice ale Universității „Ovidius”, cu o considerabilă experiență în predarea limbii române ca limbă străină, ceea ce explică faptul că au reușit să definească un manual coerent și atractiv pentru studenți, în mai puțin de un an. Așa cum se menționează în prefață, manualul este destinat nu numai studenților din Anul pregătitor, ci și cursanților străini de la alte programe de studii, precum mobilitățile Erasmus sau școlile de vară.

Manualul este structurat în 13 unități, fiecare acoperind aproximativ zece ore de curs, urmate de un mic dicționar român-englez. Prima unitate, *Alfabetul*, are rolul de a-i familiariza pe cursanți cu alfabetul limbii române, prin intermediul imaginilor. Tot aici sunt introduse culorile, formulele de salut și unele formule de politețe. În plus, unitatea prezintă pe scurt câteva reguli de ortografie și principalele semne de punctuație, o temă mai puțin abordată în alte manuale, dar importantă pentru studenții străini ale căror limbi materne prezintă mari diferențe față de română. Printre exercițiile acestei unități se numără scrierea cu majusculă a numelor proprii și folosirea semnelor de punctuație în scurte dialoguri. Unitățile următoare, *O țară nouă, prieteni noi și Timpul, vremea, ceasul* introduc verbele *a fi* și *a avea* la indicativ prezent, numeralele cardinale, pronume interogative și negative. În unitatea a treia sunt incluse exerciții care solicită producerea de mesaje orale și scrise, precum descrierea de imagini și descrierea anotimpului preferat.

Începând cu unitatea 4, *Locuința*, textele sunt mai lungi și crește numărul exercițiilor de producere a discursului oral. Temele de gramatică tratate aici sunt genul și numărul substantivelor și articolul nedefinit. Prezentarea gramaticală este redusă la regulile principale, cu câte un singur exemplu. În schimb, sunt incluse mai multe exerciții pentru studenți, cărora le revine sarcina de a forma singuri pluralul unor substantive date.